

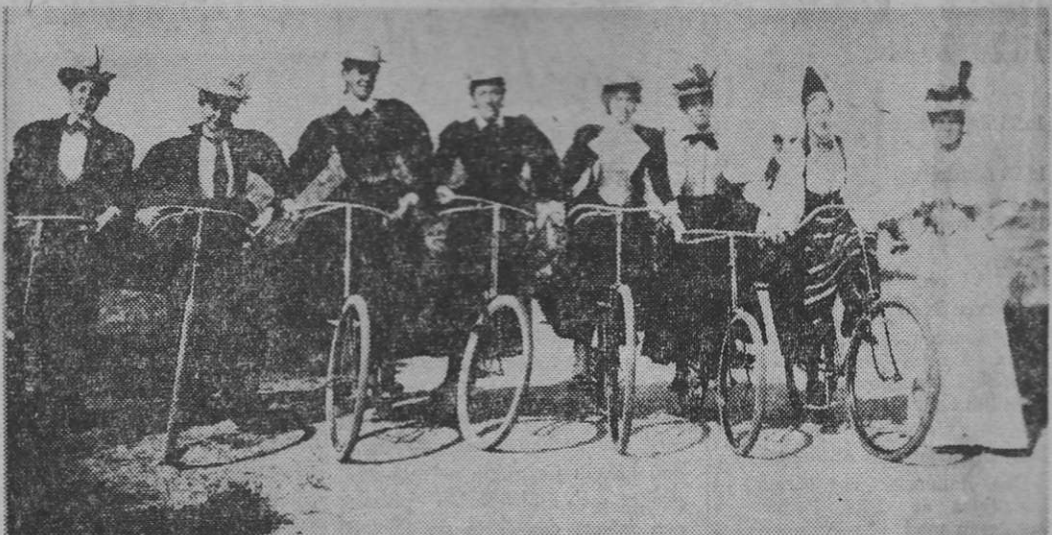
En blomsterqvast i ett stenröse

"Det var en gång då en villa på Särö, fullt komplett med möbler och gardiner, kostade 7.000 riksdaler... Tycker ni att en riktig saga kan börja på det viset?" frågar författarinnan i förordet till sin nyutkomna Särösommar med undertiteln En minnesbukett bunden av Mona S. Roth (Wasstryckeriet, Göteborg, 1964.)

Hela boken är en saga, en sommarsaga, en solskenssaga. Det ser man redan på titelbladet, en sirlig blomsterbukett, en romantisk harpa, eller är det en lyra? och en dikt i gotisk stil på fladdrande band. Det är en akvarell av Carl XV, målad 1871 och tillägnad fröken Hildegard Kjellberg, sedermera gift Sternhagen. När Victor Rydberg i sitt verk "Göteborg och dess omgivning 1859" liknar Särö vid "en blomsterqvast tappad i ett stenröse" kunde det gott vara just den qvasten han tänkte på — om den varit målad den gången, notabene.

Vem skulle bättre än Mona Roth kunna skildra Särö? Hon växte upp i "engelska kvarteret" vid Avenyen i Göteborg hennes sommars paradys var Särö och hon kände inte bara människorna utan också djuren — ett charmfullt kapitel har givits rubriken Hundparad — varje träd, varje blomma, var bergsskrev, Anna i Schappet och båtarna i hamnen och så "Prytzens äng" naturligtvis, där det spelades "län-tennis".

Särö har genomgått många "moddeepoker" bland dem det märkliga "dalkulleriet". Rättviksdräktens segertåg genom de högre stånden var naturligtvis inte bara begränsat till Särö, epidemien rasade över hela vårt land på 80-talet och kanske in över sekelskiftet från min egen barndom minns jag att husorna — präktiga småländskor och bohusländskor — serverade i rättviksdräkt! Särösommar smyckas av en samling unika bilder bland dem en tjugande kullegrupp vid den tusenåriga ekens fot.



Unga velocipedförtjusta damer en sommardag på Särö förmodligen 1896.

I Viktor Rydbergs fotspår följer en lång rad konstnärer, skaldar, musiker, kungar, prinsar och utländska celebriteter — alla föll de för Särös charm. Ön har upplevt en midsommarafton med själve Wilhelm Stenhammar vid det Kuylenstiernska pianinet utflyttat i det gröna. Och i gamla tider, på 1840-talet, gästades ön av stormän som Berzelius, Geijer och Baltzar von Platen. Sommaren 1857 kom ett stort kungligt sällskap till ön, kanalvägen från Stockholm. Det var Oscar I och hans drottning Josefina med prins August, prinsessan Eugenie och en stor svit. Den tjeckiske kompositören Bedrich Smetana besökte sina vänner Delbanco sommaren 1858 och bodde då i "Paviljongerna", ett begrepp för varje Säröbesökare. Han skall ha komponerat en symfonisk dikt, Richard III i Lilla Paviljongen. Vår egen Kristina Nilsson hyllades av badsällskapet vid en middag i juli 1855.

Raden av celebriteter är egentligen oändlig. Bland konstnärer vill vi bara nämna den danske porträttmålaren Geskel Salomon och Kilian Zoll, av vars hand en Säröteckning finns i Nationalmuseumet ägo.

Kompositören Emil Sjögren violinisten Tor Aulin och konstnärsparet Hanna Hirsch-Pauli och Georg Pauli hörde liksom Stenhammar till den närmaste kretsen kring författarinnans föräldrar. Kungligheterna saknas egentligen aldrig. I juni 1871 anlände Carl XV — efter häst! — och 1887 kommer Oscar II för första gången till Särö. Därmed inleds den "Drottiska" eran som av gamla Säröbor anses som Särös storhetstid. Festerna avlöser varandra och sköna unga damer svärmar kring majestätet som vita fjärilar. Bilderna talar bättre än ord om denna epoks speciella charm. Ombord på den engelska lustjakten "Lady Sophia" kommer dåvarande kronprinsessan Victoria med de två äldsta sönerna på en kort visit sommaren 1895.

Sagan om Särö har — naturligtvis — också sina goda féer, de vitklädda jungfrurna som trollade allt som hörde till sommarparadisets praktiska sidor i enligt

het med "Ordningsreglor för Husjungfrun, Särö", uppställda av Hilma Carlsson av den mäktiga redarklanen, i maj 1913 och där det bland annat föreskrevs att "Lampor påfyllas och skötes som gifven regel en gång för alla om f.m." och Vid alla regn aftorkas genast verandatrapporna utan tillsägelse."

Den är färgrik, elegant, rörande och annat blomster ur denna minnesbukett men den bör njutas hell! Den är färgrik, elegant, rörande och roande. Visst är det en saga sagan om Särö i "den gamla goda tiden", men sagan är sann. Läs den själv och njut bilderna.

GL-K

Uppsala Nya Tidning
3. II. 65.

M.R. Bok